7/10841

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü

Sayı : B.07.0.BMK.0.12.3/81

27.12.05* 30168

Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğünün 05/12/2005 tarihli ve B.02.0.KKG.0.12/106-487-11/5321 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde alınan Kırklareli Milletvekili Sayın Mehmet S. KESİMOĞLU'nun Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği ve Sayın Başbakanımızın da kendileri adına tarafımca cevap verilmesini istediği 7/10841 esas numaralı yazılı soru önergesinde belirtilen hususlar değerlendirilmiş, ilgili kurumlardan alınan veriler ışığında görüşümüz aşağıda belirtilmiştir.

1) Bilindiği üzere, 506 sayılı Kanunda 4447 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, 01.01.2000 tarihinden itibaren Sosyal Sigortalar Kurumuna tabi emekli, dul ve yetim aylıklarının, her ay bir önceki aya göre TÜFE farkı kadar artırılarak ödenmesi öngörülmüştür.

İlk olarak 2000 yılı Ocak ayında başlanan bu uygulamayla, emekli aylıkları her ay bir önceki ayın TÜFE artış oranında artırılarak peşin ödenmiştir.

Ancak, TÜFE'den kaynaklanan artışın her ayın aylık ödeme tarihi olan 19 ilâ 23 üncü günlerinden itibaren uygulandığı, bu nedenle eksik ödeme yapıldığı gerekçesiyle, 2000 yılı Mayıs ayında S.S.K. aleyhine iş mahkemelerinde davalar açılmıştır. Bu davalar kişiler lehine sonuçlanmış ve Yargıtay tarafından da onanmıştır.

Bunun üzerine S.S.K. Yönetim Kurulu'nca, 01/01/2000 tarihi ile 19-23/01/2000 tarihleri arasında TÜFE artış farkı ödemesi yapılması kararlaştırılmış; böylece özel sektörden emekli olanlara 18-22 günlük, kamu sektöründen emekli olanlara ise 4-8 günlük farklar 2002 yılı Ağustos ayında; yine kamu sektöründen emekli olanların 01/01/2000–15/01/2000 tarihleri için doğan 14 günlük farkları da 2004 yılı Temmuz ayında, faiziyle birlikte ödenmiştir.

TÜFE farkı olarak emekli, dul ve yetimlere 2002 yılının Ağustos döneminde 18.9 trilyon, 2004 yılının Temmuz döneminde de 5.9 trilyon olmak üzere yaklaşık 25 trilyon ödeme yapılmıştır.

Diğer yandan, emekliler tarafından, yalnızca 2000 yılının Ocak ayına ait TÜFE farkı olmadığı, Şubat/2000 – Haziran/2002 döneminde de TÜFE farkı oluştuğu iddiasıyla davalar açılmıştır. İş mahkemelerince bu yönde de münferit kararlar verilmiştir.

Ancak, bu kararlar Yargıtay tarafından bozulmuştur. İş mahkemesi de 11/04/2005 tarihinde Yargıtayın bozma kararına uyarak, temyiz yolu açık olmak üzere davaları reddetmiştir.

İş mahkemesinin duruşma tutanaklarına göre, bilirkişilerce, TÜFE farklarının kurumca emeklilere ödendiği, bunun dışında yapılacak başkaca bir ödemenin bulunmadığı yönünde görüş bildirilmiştir.

Nihayet, Tüm Emekliler Sendikasının iş mahkemesinde açtığı ve lehlerine sonuçlanan dava, Yargıtay tarafından bozulmuştur.

Konu ile ilgili yargı süreci devam etmektedir ve emeklilerimiz hakkında, verilecek yargı kararı çerçevesinde işlem yapılacağı tabiidir.

2) Sosyal Sigortalar Kurumundan emekli olanların aylıklarının hesabında 01/03/1981-01/01/2000 tarihleri arasında katsayı esasına dayalı gösterge sistemi uygulanmış, göstergeleri işten ayrıldıkları tarihten önceki 5-10 yıl içinde primlendirilen kazançlarının ortalamasına göre hesaplanmış, bağlanan aylıkların miktarları prime esas kazanç tutarlarına göre farklılıklar göstermiş ve bu şekilde daha çok prim ödeyenlere yüksek aylık, daha az prim ödeyenlere düşük aylık bağlanmıştır.

Ancak, 4447 sayılı Kanunla 506 sayılı Kanunda yapılan değişikliklerle 01/01/2000 tarihi itibariyle aylık bağlama sistemi ile gelir/aylıkların artırılması yeniden düzenlenmiştir. Bu düzenlemeyle, 2000 yılı başından geçerli olmak üzere aylıkların hesabında kullanılan katsayı esasına dayalı gösterge sistemi kaldırılarak, yerine TÜFE artış oranı ile gayri safi yurtiçi hasıla (GSYİH) sabit fiyatlarla gelişme hızı (GH) oranına göre güncellenen prime esas yıllık kazançların esas alındığı bir sisteme geçilmiştir.

Böylece, 2000 yılından önce emekli olanlar da dahil olmak üzere, sigortalıların tüm çalışmaları aylık bağlama işlemlerinde dikkate alınmaya başlanmış ve bağlanan aylıkların her ay bir önceki aya göre TÜFE oranında artırılmasıyla, emekli aylıklarının enflasyondan olumsuz yönde etkilenmemesi sağlanmıştır.

Diğer yandan, farklı tarihlerde yürürlükte bulunan gösterge tablolarına göre emekli olanların aylıkları arasındaki farklılıklarla, 506 sayılı Kanunun aylıkların hesaplanmasına ilişkin maddesinin farklı tarihlerde yürürlüğe giren Kanunlarla düzenlenmesi nedeniyle farklı sistemlere göre hesaplanan aylıklar arasında oluşan farkların giderilerek, intibak işlemlerinin yapılması yeni bir yasal düzenleme gerektirmektedir.

İmkanlar ve şartlar elverdiğinde, doğal olarak konuya ilişkin yasal düzenlemelerde yapılabilecektir.

3) 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 139 uncu maddesi 5 inci fıkrasında; "Muayene ve tedavi masrafları Sandık tarafından karşılanmakla birlikte ayakta ve meskende tedavi halinde kullanılacak ilaç bedellerinin %10 u birinci fıkrada sayılan aylık sahipleri tarafından ödenir. Ancak, resmi sağlık kurulu raporu ile belirlenen ve tüberküloz, kanser, kronik böbrek, akıl hastalıkları, organ nakli ve benzeri uzun süreli tedaviye ihtiyaç gösteren hastalıkların ayakta ve meskende tedavileri sırasında kullanılmasına lüzum gösteren ilaçlardan, hayati önemi haiz oldukları Sağlık Bakanlığınca tespit edilecek olanların bedellerinin tamamı Sandık tarafından ödenir." hükmü yer almaktadır.

Bu hükme göre, T.C. Emekli Sandığı tarafından emekli, adi malullük veya vazife malullüğü aylığı bağlanmış olanlar ile bunların dul ve yetimlerinin ayakta ve meskende tedavilerinde kullanılacak ilaç bedellerinden %10 katılım payı alınmaktadır.

Diğer taraftan, 178 Sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğünün görevlerinin sayıldığı 10 uncu maddesinin (r) bendinde; " Devlet memurları ve diğer kamu görevlileri ile bunların emekli, dul ve yetimlerinin (bakmakla yükümlü oldukları aile fertleri dâhil) ayakta tedavileriyle ilgili ilaç kullanımında, gerektiğinde ilaçların eşdeğerliği dikkate alınarak tespit edilecek her türlü referans fiyatlar üzerinden bedellerinin ödenmesini sağlamak ve bu hususlara ilişkin esas ve usulleri Sağlık Bakanlığının görüşünü almak suretiyle tespit etmek." yetkisine yer verilmiştir.

Halen yürütülmekte bulunan eş değer ilaç uygulaması, 31.05.2005 tarih ve 25831 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 12 Sıra No'lu 2005 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı kapsamında yürütülmektedir.

Kuşkusuz, halk sağlığını korumak, hastaların güvenli ve etkili ilaçlara ulaşımını sağlamak, sağlık kalitesini iyileştirmek ve gereksiz ilaç harcamalarının önüne geçmek üzere bir takım tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bu halk sağlığına önem vermek yanında, sosyal Devlet olmanın da bir gereğidir.

Diğer bazı ülkelerde de; "maliyet paylaşımı" politikasına uygun olarak hastaların katkı payı ödemesi ve aynı etken maddeyi aynı miktarda içeren ve endikasyonları aynı olan ilaç gruplarında "referans fiyattan geri ödeme" uygulaması mevcuttur.

4) Konut Edindirme Yardımı (KEY); 11.11.1986 tarih ve 3320 sayılı Memurlar ve İşçiler ile Bunların Emeklilerine Konut Edindirme Yardımı Yapılması Hakkında Kanun ile uygulamaya konulmuştur. KEY paraları hak sahipleri için, çalıştıkları kurumlar tarafından "T. Emlak Bankası"nda "Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığı" adına açılmış olan hesaba yatırılmıştır.

Konut Edindirme Yardımından bugüne kadar, kapsamdaki emekli dul ve yetim maaşı alanlar da dâhil yaklaşık 265 bin kişinin yararlandırıldığı hesaplanmaktadır.

01.08.1996 tarih ve 4160 sayılı Kanun ile KEY ödemeleri durdurulmuş, 29.12.1999 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 588 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 3320 sayılı Kanun tamamen yürürlükten kaldırılmıştır.

KEY hesabına karşılık gelecek şekilde, Türkiye Emlak Bankası A.Ş.'ye ait olan gayrimenkuller, Emlak Konut A.Ş.ye ayni sermaye olarak devredilmiş ve Bankadaki hesap kapatılmıştır. Böylece, Emlak Konut A.Ş.'nin dönüştürülmesiyle oluşturulan Emlak Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş. kanalıyla hak sahiplerine hisse senedi verilerek alacaklarının itfası amaçlanmıştır.

Ancak geçen zaman içinde, KEY hesaplarının, hak sahiplerinin adları yerine parayı yatıran kurum veya kuruluş adına tutulmuş olması, ilgili kurum ve kuruluşlarca bankaya bildirilen ve hak sahiplerini gösteren listelerin istenilen şekilde olmaması gibi nedenlerle, tasfiye halindeki T. Emlak Bankası A.Ş. tarafından yürütülen hak sahipliği tespit işlemleri tamamlanamamıştır.

Buna bağlı olarak, Sermaye Piyasası Kurulundan alınan izin uyarınca 1 yıl içinde halka arz işlemlerini gerçekleştirmesi gereken Emlak Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş., bu arzı yapamamıştır. Yine, S.P.K.'dan ek bir süre daha alınmakla birlikte, aynı nedenlerle bu süre içerisinde de halka arz işlemlerinin gerçekleştirilmesi oldukça güç görünmektedir.

Bu nedenle, tasfiye halindeki T. Emlak Bankası A.Ş. tarafından KEY hak sahipliği tespit edilenlere, mümkün olan en kısa sürede alacaklarının nemalandırılmış bir şekilde nakit olarak ödenmesi için bir kanun tasarısı hazırlanmış ve Ocak 2005 tarihi itibarıyla Başbakanlığa gönderilmiştir.

Kanun tasarısı yasalaştığında, yasada öngörülen hükümler dâhilinde ilgililere ödeme yapılacaktır. Ödeme hususunda herhangi bir nakit sıkıntısı da bulunmamaktadır.

5-6) Bilindiği üzere, 5027 sayılı 2004 Yılı Bütçe Kanunu uyarınca, kamu görevlilerine 160 milyon lira ödeme yapılmıştır.

Kamu çalışanlarına yapılan bu ödemenin onların 2003 yılı kayıplarının karşılanması ile doğrudan bir ilgisi bulunmamaktadır. Söz konusu tutar, 2004 yılında kamu görevlileri sendikalarıyla yapılan görüşmelerde, sendikalarla uzlaşma sağlanmasına esas olmak üzere Hükümetimizce önerilmiştir.

Yapılmış olan bu ödeme, kapsamdaki personelin emekli keseneklerine ve kurum karşılıklarına dâhil edilmemiştir. Bilindiği üzere emekli aylıkları, memurların çalışırken aldıkları gösterge ve ek göstergeleri, taban ve kıdem aylıkları ile zam ve ödenek gibi emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olan kalemlerden oluşmaktadır. Genel olarak, kamu çalışanlarının emekli keseneği ve kurum karşılığına tabi olmayan ödemeleri, emekli aylıklarına da yansıtılmamaktadır.

Bilindiği gibi, emeklilerimizin maaşları ile sağlık ve sosyal imkânlarını iyileştirmek ve durumlarını düzeltmek hükümetimizin öncelikli hedefleri ve icraatları arasında yer almıştır. Bu bağlamda ülkenin iktisadi şartları, Devletin mali imkânları ile emeklilerimizin geçim şartları birlikte değerlendirilerek, emeklilerimize yapılabilecek en iyi artışlar sağlanmıştır.

2003, 2004 ve 2005 yıllarında her üç sosyal güvenlik kuruluşumuza tabi olan emeklilerimize, Hükümetimizin sağladığı artışlar ve enflasyon oranları ekli tablolarda gösterilmiştir. Tabloların incelenmesinden de görüleceği üzere; 2003, 2004 ve 2005 yıllarında

7/10841

Sosyal Sigortalar Kurumu, Bağ-Kur ve T.C. Emekli Sandığı tarafından ödenen emekli aylıklarında enflasyonun çok üzerinde artışlar yapılmıştır. Bu da emeklilerimizin yaşam seviyelerinin daha önceki dönemlere göre yükselmesini sağlamıştır.

Ülkemizin iktisadi ve mali yapısı düzeldikçe, başta emeklilerimiz olmak üzere herkesin yaşam düzeyi ve kalitesi de yükselecektir.

7) Anayasa'nın "Sendika Kurma Hakkı" başlığını taşıyan 51 inci maddesinde, çalışanlar ve işverenlerin, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma hakkına sahip oldukları belirtilmiştir.

2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 2 nci maddesinde de, çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerin korunması ve geliştirilmesi için işçiler ve işverenler tarafından meydana getirilen oluşumlar, sendikal kuruluşlar olarak tanımlanmıştır. İşçi statüsü dışında kalanlar ise 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanununun kapsamında değerlendirilmiştir.

Ülkemizde işçi ve işveren ilişkileri 4857 sayılı İş Kanunu, sendikal hak ve özgürlüklere ilişkin faaliyetler 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu ile 2821 sayılı Sendikalar Kanunu, toplu iş hukukuna ilişkin faaliyetler ise 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunlarında düzenlenmiştir.

Teşkilatlanma hürriyeti ve bu hakkın korunması hakkındaki 87 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Sözleşmesi ülkemizce 1992 yılında kabul edilmiştir. Bu sözleşme, tüm çalışanlara sendika kurma ve teşkilatlanma hakkını tanımakta ve ayrıca bu hakkın ne şekilde korunacağını da hükme bağlamaktadır. Sözleşmenin 2 nci maddesi, "çalışan ve çalıştıranların", hiçbir biçimde ayrım gözetmeksizin ve önceden izin almaksızın, istedikleri örgütleri kurma ve ana tüzüklerine uymak şartı ile bunlara üye olma hakkını tanımaktadır.

Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde; BM İnsan Hakları Sözleşmesi (Madde 23), Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi (Madde 8), BM Kişi Hakları ve Siyasi Haklar Sözleşmesi (Madde 22), Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (Madde 11) gibi metinlerde sendika hakkı bir insan hakkı olarak herkese tanınmıştır. Başka bir anlatımla "çalışan herkes" örgütlenme hakkına sahip bulunmaktadır.

Sendikalaşma ile ilgili olarak, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nün onayladığımız sözleşmeleri, Avrupa Birliği Müktesebatı ve taraf olduğumuz diğer uluslararası antlaşmalar çerçevesinde gerekli değerlendirmeler sürdürülmektedir.

Bilgilerine arz ederim.

Kemal UNAKITAN
Maliye Bakanı

EKLER:
1- Tablo (1 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği:
Türkiye Büyük Millet Meclisi Bşk.na

Bilgi:
Başbakanlığa

7/10841

Tablo 1: EMEKLİ SANDIĞI AYLIKLARI

YILLAR	EMEKLİ SANDIĞI		TÜFE*
	Alt Sınır Aylığı	Artış Oranı	
31.12.2002	356.540.000 TL		
31.12.2003	448.470.000 TL	25,76	18,4
31.12.2004	512.930.000 TL	14,37	9,3
31.12.2005	577.010.000 TL	12,15	8,0**
3 YILLIK KÜMÜLATİF ARTIŞ ORANLARI	61,31		39,8

* : Enflasyon oranları DİE verilerinden derlenmiştir.
**: Tahmini Oran

Tablo 2: SOSYAL SİGORTALAR KURUMU AYLIKLARI

YILLAR	SSK		TÜFE*
	ALT SINIR AYLIĞI	Artış Oranı	
31.12.2002	257.051.528 TL		
31.12.2003	332.051.528 TL	29,17	18,4
31.12.2004	400.797.499 TL	20,70	9,3
31.12.2005	449.756.386 TL	12,22	8,0**
3 YILLIK KÜMÜLATİF ARTIŞ ORANLARI	74,96		39,8

* : Enflasyon oranları DİE verilerinden derlenmiştir.
**: Tahmini Oran

Tablo 3: BAĞ-KUR AYLIKLARI

2003-2005 YILLARI ARALIĞINDA BAĞ-KUR'DA 2926* SAYILI KANUN UYARINCA BASAMAKLARA GÖRE ÖDENEN ORTALAMA EMEKLİ AYLIKLARINDAKİ ARTIŞ

Yıllar	1. BASAMAK	Artış Oranı	6. BASAMAK	Artış Oranı	12. BASAMAK	Artış Oranı	TÜFE**
31.12.2002	69.150.000 TL		115.970.000 TL		172.150.000 TL		
31.12.2003	169.150.000 TL	144,61	215.970.000 TL	86,23	272.150.000 TL	58,09	18,4
31.12.2004	187.760.000 TL	11,00	232.840.000 TL	7,81	285.370.000 TL	4,86	9,3
31.12.2005	218.870.000 TL	16,57	273.080.000 TL	17,28	333.970.000 TL	17,03	8,0***
3 YILLIK KÜMÜLATİF ARTIŞ ORANLARI	216,51		135,47		94		39,8

*: Tanımda kendi adına ve hesabına çalışanlar.
**: Enflasyon oranları DİE verilerinden derlenmiştir.
***: Tahmini orandır.

2003-2005 YILLARI ARALIĞINDA BAĞ-KUR'DA 1479* SAYILI KANUN UYARINCA BASAMAKLARA GÖRE ÖDENEN ORTALAMA EMEKLİ AYLIKLARINDAKİ ARTIŞ

Yıllar	1. BASAMAK	Artış Oranı	6. BASAMAK	Artış Oranı	12. BASAMAK	Artış Oranı	24. BASAMAK	Artış Oranı	TÜFE**
31.12.2002	136.000.000 TL		181.290.000 TL		241.760.000 TL		607.030.000 TL		
31.12.2003	236.000.000 TL	73,53	281.290.000 TL	55,16	341.760.000 TL	41,36	682.030.000 TL	12,36	18,4
31.12.2004	273.000.000 TL	15,68	306.190.000 TL	8,85	374.120.000 TL	9,47	892.450.000 TL	30,85	9,3
31.12.2005	329.270.000 TL	20,64	372.200.000 TL	[illegible]	460.870.000 TL	[illegible]	[illegible]770.000 TL	21,77	8,0***
3 YILLIK KÜMÜLATİF ARTIŞ ORANLARI	142,11		105,3		90,63		79,03		39,8

*: Esnaf, sanatkar ve diğer bağımsız çalışanlar.
**: Enflasyon oranları DİE verilerinden derlenmiştir.
***: Tahmini orandır.